

УДК 793.3

Цитування:

Пастухов О. А. Хіп-хоп: характерні особливості та вплив на сучасну хореографію. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2024. № 1. С. 291–295.

Pastukhov O. (2024). Hip-hop: characteristics and influences on modern choreography. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 1, 291–295 [in Ukrainian].

*Пастухов Олексій Анатолійович,
старший викладач кафедри хореографії
Київської муніципальної академії
естрадного та циркового мистецтв,
<https://orcid.org/0000-0002-4083-5905>
o.pastuhov@kmaesm.edu.ua*

ХІП-ХОП: ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ВПЛИВ НА СУЧАСНУ ХОРЕОГРАФІЮ

Мета статті - прослідкувати основні етапи становлення та особливості хіп-хопу як популярного танцю сучасності з акцентуацією уваги на його ролі в сучасній хореографії. **Методологія дослідження** ґрунтується на поєднанні низки загальнонаукових (аналізу, синтезу, узагальнення та ін.) і спеціальних методів та підходів, інтегрованих з мистецтвознавства, історії та ін. **Наукова новизна** полягає у приверненні уваги до необхідності вивчення такого різновиду сучасного танцю, як хіп-хоп. **Висновки.** Танець хіп-хоп є частиною великої культури хіп-хопу та відображає свободу вчитися та самовиражатися через рух. Цей змішаний вуличний стиль соціального танцю поєднує в собі акробатичні рухи, гімнастику і ритм та включає інші художні прояви (графіті, реп та ін.). Одна з найяскравіших його особливостей – імпровізація, головне завдання - реагувати на ритм музики і дозволити їй захопити тіло. Танець хіп-хоп відіграє істотну роль у різноманітності та розвитку сучасної хореографії, привносячи свою унікальну енергію, стиль, самовираження та соціокультурну глибину. До елементів хіп-хопу, які суттєво впливають на сучасну хореографію, збагачують її зміст та контекст, можна віднести: автентичність міської культури, соціокультурні елементи (вулична мода, музика, мистецтво графіті тощо), підтримку колективної творчості, постійну еволюційну динаміку та ін. Хіп-хоп постійно еволюціонує, а його виконавці інтегрують нові елементи та стилі, роблячи його різноманітним та динамічним різновидом хореографічного мистецтва.

Ключові слова: хіп-хоп, хореографія, танцювальний стиль, танець, ритм, імпровізація.

Pastukhov Oleksiy, Senior Lecturer, Kyiv Municipal Academy of Circus and Performing Arts

Hip-hop: characteristics and influences on modern choreography

The purpose of the article is to trace the main stages of the formation and features of hip-hop as a popular modern dance with emphasis on its role in modern choreography. **The research methodology** is based on a combination of a number of general scientific (analysis, synthesis, generalisation, among others) and special methods and approaches integrated from art history, history. **The scientific novelty** consists in drawing attention to the need to study such a type of modern dance as hip-hop. **Conclusions.** Hip-hop dance is part of the larger hip-hop culture and reflects the freedom to learn and express oneself through movement. This mixed street style of social dance combines acrobatic movements, gymnastics, and rhythm and includes other artistic manifestations (graffiti, rap, in particular). Unlike other types of dance, it does not have specific movements that need to be performed one after another, as well as complex choreography that needs to be memorised. One of its most striking features is improvisation, the main task of which is to respond to the rhythm of the music and allow it to capture the body. In general, hip-hop dance plays an essential role in the diversity and development of modern choreography, bringing its unique energy, style, self-expression, and socio-cultural depth. Elements of hip-hop that significantly influence modern choreography, enriching its content and context, include authenticity of urban culture, socio-cultural elements (street fashion, music, graffiti art), support of collective creativity, constant evolutionary dynamics. Hip-hop is constantly evolving, and its performers integrate new elements and styles, making it a diverse and dynamic form of choreography.

Keywords: hip-hop, choreography, dance style, dance, beat, improvisation.

Хіп-хоп – це не просто один із знакових вуличних танцювальних стилів, а й культура, яка стала джерелом натхнення для виникнення інших танцювальних стилів та залучила у свою

орбіту інші види мистецтва. Загалом до культури хіп-хопу, крім танців, включають: художню обробку ритмів і музики (діджеїнг), розмовну поезію в такт (MCing, реп),

стилізовані графіті, поєднання елементів хіп-хопу та відповідних тем у драмах та поезії, соціальні та духовні принципи, які надихають існування хіп-хопу. Відтак хіп-хоп – це не лише танці, а й ціла культура, відповідний спосіб життя, рухи, звуки, стилі та мода, які стали популярними в усьому світі.

На думку фахівців і дослідників хіп-хопу, цей стиль не вимагає занадто великої танцювальної координації, що робить його ідеальним варіантом для початківців, які лише оволодівають сучасною хореографією. При цьому хіп-хоп може допомогти розвинути впевненість у собі, підвищити атлетизм і сформуванню дух самовдосконалення. Тому актуальність дослідження хіп-хопу насамперед опосередкована його необхідністю включення до підготовки сучасного хореографа, яка, у тому числі, передбачає дослідження різних аспектів становлення і розвитку цього танцювального стилю з обґрунтуванням ключових позицій, які визначили основні технічні моменти його виконання, які, у свою чергу, суттєво вплинули на сучасну хореографію.

Аналіз наукової літератури. Досліджень, присвячених хіп-хопу, досить багато, чого не можна сказати про інші танцювальні стилі. Це, зокрема, пов'язано з тим, що низка авторів аналізують різні аспекти культури хіп-хопу, інколи лише побічно торкаючись особливостей танцю. Т. Кіноті у дисертаційному дослідженні «Хіп-хоп мертвий?» [6] характеризує основні етапи виникнення хіп-хопу: початок 1970-х років, золоту еру репу 80-90-ті роки та сучасний період. Він констатує, що по мірі свого розвитку хіп-хоп почав поєднувати різні жанри та нові стилі. У зв'язку з цим у хіп-хопі виникло безліч піджанрів, у яких митці можуть вільно творити та експериментувати [6].

Г. Дімітріадіс у статті «Хіп-хоп: від живого виступу до опосередкованої розповіді» [2] розкриває історію становлення культури хіп-хопу з середини 1970-х років як інтегрованої серії живих практик, заснованих на спільноті, до періоду, коли хіп-хоп вийшов за межі кварталів Нью-Йорка [2].

Ще в одній своїй ґрунтовній праці «Виконавська ідентичність/виконавська культура: хіп-хоп як текст, педагогіка та жива практика» [3] Г. Дімітріадіс відображає сучасні течії у культурі хіп-хопу та критичній науці на тлі епохальних соціальних, культурних та економічних змін [3].

У статті «Звичайні люди: публічні ідентичності в сучасній хіп-хоп культурі» [7] К. Мухаммед досліджує те, як представники культури хіп-хопу ідентифікують себе,

одночасно спостерігаючи певні напруження, які ці ідентичності створюють. Так автор пропонує більш складне розуміння того, які цінності є хіп-хопом, а які ні [7].

Утім, існує і низка публікацій, безпосередньо присвячених танцю хіп-хоп. Так, у статті «Тяжіння синхронності: дослідження танцю в стилі хіп-хоп» [8] автори аналізують еволюційно-адаптивне пояснення культурного поширення синхронного танцю (як він розвивався, щоб підвищити міжособистісне естетичне оцінювання та/або привабливість) на прикладі двох виконавців швидкої або повільної хореографії хіп-хоп під музику швидкого, середнього або повільного темпу [8].

К. Гантінгтон у книзі «Танець хіп-хоп: значення та повідомлення» [5] простежує історію танцю від діаспори до танцювального майданчика, а також соціальний досвід прихильників цього танцювального стилю. Досліджуючи хіп-хоп танець як текст, як коментар і як функцію побудови ідентичності в межах споживацтва, автор спирається на популярні культурні образи з фільмів, реклами та танцювальних студій [5].

У дипломній роботі «Хіп-хоп танець: виконання, стиль і конкуренція» [4] К. Горні визначає характерні особливості танцю хіп-хоп. Автор зазначає, що, хоча танець набув багатьох форм, незалежно від форми він втримує три визначні характеристики: продуктивність, особистий стиль і конкуренцію [4].

У статті українських дослідників «Історія хіп-хоп культури та її еволюція» [1] також значну увагу приділено питанням зародження, формування та еволюції культури хіп-хопу як самодостатньої, повноцінної та унікальної. Утім, автори не оминули увагою і її танцювальні стилі: «Брейк-данс, Хіп-хоп (New Style, Old School), Locking і Паппинг, С-Walk, Крамп, які в свою чергу налічують різноманітні підрозділи та свої субкультури» [1]. Ґрунтовних досліджень, присвячених танцю хіп-хоп, в українському мистецтвознавстві не вистачає.

Мета статті - прослідкувати основні етапи становлення та особливості хіп-хопу як популярного танцю сучасності з акцентуацією уваги на його ролі в сучасній хореографії.

Виклад теми. Елементи хіп-хопу об'єдналися в єдине ціле в районі Західного Бронксу в другій половині ХХ ст. як альтернативна відповідь на репресивну ситуацію, від якої часто потерпали афроамериканці в маргінальних кварталах Нью-Йорка.

Тоді діджеї грали в основному фанк і соул-музику, поступово інтегруючи інші техніки, такі як тернтаблізм, скретчінг або біт-жонглювання, в доповнення до брейків, які були базами, створеними для того, щоб можна було поверх них читати реп. Власне появу хіп-хопу приписують DJ Kool Herc, який в серпні 1973 р. почав крутити одну платівку на подвійних вертушках, перемикаючись між ними, щоб ізолювати та подовжити перерви на ударних - найбільш танцювальних частинах пісні. Він вперше зрозумів, як виокремити бекбіт пісні та повернути її в циклі. Ця техніка так захопила танцюристів, що вони тижнями відшліфовували свої рухи на паркеті. Незабаром інші діджеї в Бронксі, а також в Квінсі й Гарлемі перехопили цю ініціативу.

У танцювальному стилі хіп-хоп в ранні роки поширювалися різні стилі: апрок, хастл, лінді-хоп, попінг, локінг-реп. Автор Soul Train у 70-х роках Д. Корнеліус допоміг популяризувати попінг, локінг та інші. Багато дітей, які танцювали на вулицях, натхненні бумом 70-х років ХХ ст. і такими шоу, як Soul Train, стали професійними танцюристами та хореографами.

Золотим віком хіп-хопу вважають 80-ті роки ХХ ст., оскільки вони ознаменували його популяризацію у багатьох куточках світу, вивівши далеко за межі Нью-Йорка. Не останню роль у цьому відіграла реклама і фільми: наприклад, брейкданс був представлений у рекламі Pepsi, Coca-Cola, Panasonic і Burger King.

Ч. «Чоллі» Аткинс і Д. Браун були танцюристами, які допомогли представити та популяризувати танцювальні рухи, що згодом увійшли до хіп-хопу. Відома танцівниця хіп-хопу, балерина за класичною освітою, Т. Базіл допомогла донести хіп-хоп до широкої аудиторії. У 90-х роках ХХ ст. допомогла популяризувати хіп-хоп танцювальна трупа «Elite Force». Будда Стретч був номінований на премію MTV Video Music Award у категорії «Найкраща хореографія» у 1997 та 1998 рр. за роботу над музичними кліпами. Декількома роками раніше він входив до складу Elite Force. Саме «Elite Force» першими зробили хіп-хоп-рухи видимими для широкої аудиторії, зокрема в кліпі 1992 р. на пісню М. Джексона. Низку інших відомих артистів і співаків також вважають танцюристами хіп-хопу: Сіара, Бейонсе, К. Браун та ін.

Згодом хіп-хоп став популярним у медіакультури, в танцювальних шоу і хореографічних студіях. Серед чинників, які вплинули на популяризацію хіп-хопу, дослідники виділяють насамперед його

можливості як простору для свободи та вираження думок афроамериканців, а згодом й інших митців, у відвертій і правдивій формі. Ця можливість дала мільйонам історично маргіналізованих громад висловитися вголос та розповісти про справжній досвід свого життя [6]. Недарма Г. Гантінгтон характеризує хіп-хоп-танець як соціальний текст [5].

К. Мухамед вважає, що на сьогодні у хіп-хопі можна виокремити п'ять основних ідентичностей: Professional Headz, Refugee Headz, Hip-Hop Fundamentalists, Black Headz і Tech Headz [7].

У цілому хіп-хоп досить корисний для підтримки фізичного рівня, він додає спритності й координації, зберігає енергію, відмінно підходить для підтримки хорошого стану системи кровообігу та навіть покращує психічне здоров'я, що, власне, робить і будь-який танець.

Для оволодіння танцювальними рухами хіп-хопу потрібно одягнути зручний одяг, взуття, яке дозволяє ковзати, максимально розслабити тіло.

Найбільш важливим танцювальним елементом у хіп-хопі є крок, однак спочатку потрібно звернути увагу на три види основних рухів. Рухи без впливу: ці рухи в хіп-хопі отримали таку назву, тому що положення ніг не змінюється протягом всієї хореографії. Рухи з низьким навантаженням: тільки одна нога торкається танцполу, незалежно від того, права вона або ліва. Рухи з великою віддачою: переважно це стрибки або фази, в яких ні одна з ніг не торкається землі.

Серед основних кроків можна виокремити: *підплигування* (Bounce) - рухи, які виконуються зверху вниз та допомагають налаштуватися і слідувати ритму пісні, щоб в будь-який момент не втратити його; *кач* – рух, за якого тіло розкачується ззаду наперед під музику, ніби ви перебуваєте на рок-концерті; *хвиля* – будь-який рух або ритм, що викликає хвилі у тілі; *коло* (Round) – всі рухи зі створення кола.

Існує безліч хіп-хоп-кроків, що об'єднують стару школу (рухи, що прийшли з соулу або перші кроки хіп-хопу), а також нові тенденції, пов'язані з хіп-хопом (снеп або дуги). Недарма вважається, що танець хіп-хоп розділений на два основних типи: old school (етап 60-80-х років ХХ ст., popping, locking, breakdance) та new style (з 90-х років ХХ ст., поєднує рухи зі стилів старої школи та інших стилів, більше концентрується на роботі ніг як в акробатичному стилі) [1, с.18].

Порівняно з іншими танцювальними стилями, хіп-хоп фактично не має встановлених правил, яких варто обов'язково

дотримуватися. Насправді це суміш різних танцювальних стилів: сальси, кубинського танго та румби, бразильської самби, джазу, балету та навіть деяких бойових мистецтв, наприклад, кунг-фу. Головне – рухатися в такт музики. Для опису ритму, під який хочеться рухатися, танцювати, часто використовується слово «грув», «грувити». Грув - це вроджене відчуття ритму, коли наше тіло природно рухається під музику.

До основних характеристик хіп-хопу дослідники відносять: продуктивність, особистий стиль, який включає індивідуальність і креативність та конкуренцію, яка є рушійною силою, що спонукає танцюристів хіп-хопу розвиватися, досягаючи неймовірної фізичної віртуозності та дивовижної точності [4].

До базових характеристик хіп-хопу також можна віднести: елементи імпровізації та свободи виразу, коли виконавці можуть додати свій рух і стилізацію, що робить кожне виконання унікальним; типові рухи, які включають ізоляцію частини тіла, коли виконавці контролюють рух голови, рук та ін., створюючи унікальні та стильні комбінації; елементи брейкдансу, який включає в себе складні акробатичні рухи, кручення тощо; ізольовані рухи: попінг, локінг і твістинг, які дають змогу створювати захопливе враження; тісне поєднання з ритмом і музикою, що підкреслює енергію і динамічність хореографії; елементи стайлінгу – унікальні рухи та манера виконання, які надають виразності та індивідуальності виступу; яскраві прояви вуличної культури і моди - як поєднання індивідуальності з міською естетикою.

К. Гантінгтон описує хіп-хоп як крутий, шумний, зухвалий, сексуальний, спортивний, плавний, креативний танець [5].

На самому базовому рівні хіп-хоп - це стиль вуличної музики, серія підстрибувань і качань, які виконуються в ритмі хіп-хопу. Утім, кожен рух має власний спосіб виконання, і його потрібно вдосконалювати. Тому танці хіп-хоп краще розуміти як окремі стилістичні підходи до хореографії та імпровізації, налаштований на такти та ритми хіп-хоп музики.

Так хіп-хоп перетворився на глобальну мову, якою розмовляють усі його виконавці через відповідні рухи. З самого початку в культурі хіп-хопу танцювальний елемент був центральним для танцюристів, які знайшли шлях до нього, щоб виразити свою особистість. Динаміка танцю забезпечує продуктивність, фізичну досконалість, тоді як свобода виразу кидає виклик творчому інтелекту [4].

«Впевнено проникаючи у поп-культуру, трансформуючись, хіп-хоп стає провідним танцювальним напрямом та отримує назву «hip-hop new style» [1, 18], стаючи важливою частиною сучасної хореографії, яка активно впливає на її зміни.

Хіп-хоп, який характеризується енергійними рухами, сильним ритмом та динамікою, робить сучасну хореографію динамічнішою і живою. На це впливають такі характеристики хіп-хопу: музика, яка характеризується яскраво вираженим ритмом та сильними ударами, що підштовхує хореографів створювати енергійні та ударні рухи; імпровізація та стилізація, яка змушує хореографів включати у постановки елементи свободи та індивідуальності, що надає їм більш живого та органічного характеру; максимальне використання простору, що передбачає широкі жести, переміщення по сцені, взаємодію з довкіллям, що надає динамічності; експресивність та емоційність, яку хореографи, відповідно, використовують для створення більш динамічних і емоційних постановок.

Окремий вплив має синкопація, яка означає зміну акценту чи ритмічного пульсу шляхом виділення зазвичай слабких часток у тактовому візерунку. У хіп-хоп музиці, особливо у її ранніх формах, синкопійовані ритми часто виражалися через бет-бокс, джаггл та інші музичні техніки. У контексті хіп-хоп хореографії синкопація може проявлятися у танцювальних рухах, коли акцентування відбувається на несподіваних чи слабких частинах музичного такту. Це надає танцю динамічності, енергії та стилістичної гостроти. Танцюристи можуть використовувати синкопацію для створення різноманітних та цікавих комбінацій рухів, несподіваних переходів між ними, що робить хореографію більш цікавою і привабливою, а також такою, що відповідає духу часу.

Найбільш вагомий соціокультурний вплив хіп-хопу на хореографію можна сформулювати в таких позиціях: надає танцюристам широкий діапазон можливостей для самовираження, акцентує на індивідуальності та унікальності кожного танцюриста, заохочуючи їх розвивати власний стиль та підхід до танцю, самовиражатися, що проявляється через акцентування уваги на унікальних рухах, стилях та характерах виконавців; походить з вуличної культури, що надає сучасній хореографії автентичності, темпераментного характеру та зв'язку з реальним світом; включає соціокультурні елементи, такі як вулична мода, музика, мистецтво графіті тощо, інтегрування яких у хореографію збагачує її зміст та

контекст; підтримує колективну творчість, що особливо значуще для сучасної хореографії у контексті роботи в групах, створення злагоджених та синхронізованих ансамблів; постійно еволюціонує, впроваджуючи нові техніки та стилі, що дає змогу сучасній хореографії завжди залишатися в активному пошуку нових форм самовираження і танцювальних ідей.

Висновки. Танець хіп-хоп є частиною великої культури хіп-хопу та відображає свободу вчитися та самовиражатися через рух. Цей змішаний вуличний стиль соціального танцю поєднує в собі акробатичні рухи, гімнастику і ритм та включає інші художні прояви (графіті, реп та ін.). Одна з найяскравіших його особливостей – імпровізація, головне завдання - реагувати на ритм музики і дозволити їй захопити тіло. Танець хіп-хоп відіграє істотну роль у різноманітності та розвитку сучасної хореографії, привносячи свою унікальну енергію, стиль, самовираження та соціокультурну глибину. До елементів хіп-хопу, які суттєво впливають на сучасну хореографію, збагачують її зміст та контекст, також можна віднести: автентичність міської культури, соціокультурні елементи (вулична мода, музика, мистецтво графіті тощо), підтримку колективної творчості, постійну еволюційну динаміку та ін. Хіп-хоп постійно еволюціонує, а його виконавці інтегрують нові елементи та стилі, роблячи його різноманітним та динамічним різновидом хореографічного мистецтва.

Література

1. Колесник С., Волох Т. Історія хіп-хоп культури та її еволюція. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2018. Вип. 21(2). С. 15-19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2018_21%282%29__5 (дата звернення: грудень 2023).
2. Dimitriadis G. Hip Hop: From Live Performance to Mediated Narrative. *Popular Music*. 1996. № 2. P. 178–192.
3. Dimitriadis G. Performing Identity/performing Culture: Hip Hop as Text, Pedagogy, and Lived Practice. Peter Lang, 2009. 187 p.
4. Gorney C. Hip Hop Dance: Performance, Style, and Competition. A *THESIS Presented to the*

Department of Dance and the Graduate School of the University of Oregon in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Fine Arts. 2009. 48 p.

5. Huntington C. S. Hip Hop Dance: Meanings and Messages. Jefferson, North Carolina: McFarland and Company, Inc. Publishers, 2007. 131 p.

6. Kinoti T. Is Hip-Hop Dead? *Regis University Student Publications (comprehensive collection)*. 2018. URL: <https://epublications.regis.edu/theses/861> (дата звернення: грудень 2023).

7. Muhammad K. Everyday people: public identities in contemporary hip-hop culture. *Sociology*. 2015. DOI: 10.1080/13504630.2015.1093467.

8. Poy C. T., Woolhouse M. H. The Attraction of Synchrony: A Hip-Hop Dance Study. *Health Psychology*. 2020. Vol. 11. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.588935>.

References

1. Kolesnyk, S., Volokh, T. (2018). History of Hip-Hop Culture and its Evolution. *Current issues of humanitarian sciences*, 21 (2), 15-19. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2018_21%282%29__5 [in Ukrainian].
2. Dimitriadis, G. (1996). Hip Hop: From Live Performance to Mediated Narrative. *Popular Music*, 2, 178–192 [in English].
3. Dimitriadis, G. (2009). *Performing Identity / Performing Culture: Hip Hop as Text, Pedagogy, and Lived Practice*. Peter Lang [in English].
4. Gorney, C. (2009). *Hip Hop Dance: Performance, Style, and Competition*. A thesis [in English].
5. Huntington, C. S. (2007). *Hip Hop Dance: Meanings and Messages*. Jefferson, North Carolina: McFarland and Company, Inc. Publishers [in English].
6. Kinoti, T. (2018). *Is Hip-Hop Dead?* *Regis University Student Publications (comprehensive collection)*. Retrieved from: <https://epublications.regis.edu/theses/861> [in English].
7. Muhammad, K. (2015). *Everyday People: Public Identities in Contemporary Hip-Hop Culture*. *Sociology*. 2015. DOI: 10.1080/13504630.2015.1093467 [in English].
8. Poy, C. T., & Woolhouse, M. H. (2020). *The Attraction of Synchrony: A Hip-Hop Dance Study*. *Health Psychology*. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.588935> [in English].

*Стаття надійшла до редакції 04.01.2024
Отримано після доопрацювання 05.02.2024
Прийнято до друку 12.02.2024*